

Lucrezia Borgia: Femme Fatale of onschuldige pion?

Beschrijving

Was *Lucrezia Borgia*, een wellustige femme fatale of een onschuldige pion in de sluwe machinaties van haar familie? (De vraag werd beantwoord op de site [The Collector](#).)

Geboren op 18 april 1480

De familie Borgia was geen oude en gevestigde lijn zoals veel van hun tijdgenoten, maar had snel aan populariteit gewonnen. Lucrezia werd geboren op 18 april 1480 en tegen die tijd werd de familie al gevreesd en gerespecteerd. Sterker nog, toen ze werd geboren, had haar oudoom, *Alonso*, gediend als *paus Calixtus III* (gestorven in 1458).

Lucrezia's leven was controversieel vanaf het moment dat ze werd geboren. Haar vader, *Rodrigo Borgia*, was kardinaal. Haar moeder, *Giovanna Vannozza dei Cattanei*, een hospita van verschillende herbergen, zou getrouwd zijn geweest met *Domenico Arignano*, een ambtenaar van de kerk toen ze de affaire met Rodrigo begon. Dit was echter niet zo vreemd voor die tijd, aangezien veel kardinalen maîtresses hadden. De relatie resulteerde in vier kinderen, waarvan Lucrezia de derde was, wat Rodrigo publiekelijk erkende.

Beschuldiging van incest

Lucrezia kreeg een uitstekende opleiding en haar vader was van plan haar hand te gebruiken om de macht van de familie Borgia te vergroten. Een van de meest venijnige geruchten die over Lucrezia de ronde deden, was dat ze een incestueuze relatie had met haar oudere broer, *Cesare*, die kardinaal was. Lucrezia moest niet alleen deze beschuldiging ondergaan, maar ze werd ook beschuldigd van vaderlijke incest. De bron van deze beschuldigingen was een beledigde *Giovanni Sforza*, Lucrezia's eerste echtgenoot. De twee trouwden op 12 juni 1493. Lucrezia was toen pas 13, terwijl Giovanni 26 was.

Na korte tijd had Rodrigo, die toen *paus Alexander VI* was, de familie Sforza uit *Milaan* echter niet meer nodig. De paus verlangde naar machtigere en waardevollere bondgenoten en vroeg daarom om een

â??â??nietigverklaring van het huwelijk van zijn dochter, zodat hij haar aan iemand anders kon uithuwelijken. Hij beweerde dus dat het huwelijk nooit was geconsumeerd op grond van het feit dat Giovanni impotent was. Deze beschuldiging was hoogstwaarschijnlijk onzin. Verschillende bronnen vermelden dat Giovanni kinderen had verwekt in een eerder huwelijk. Giovanni weigerde aanvankelijk, maar werd uiteindelijk gedwongen om in 1497 een â??â??bekentenis van impotentie en een nietigverklaring van het huwelijk te ondertekenen. Beledigd door deze wending van gebeurtenissen beschuldigde hij de paus ervan het huwelijk nietig te willen verklaren zodat hij in plaats daarvan met Lucrezia kon slapen.

In korte tijd zouden deze geruchten zich verspreiden en evolueren. De beschuldiging van vaderlijke incest groeide uit tot die van broederlijke incest.

De incidenten die volgden, leenden zich er niet toe om deze geruchten te ontkrachten. Terwijl het huwelijk met Giovanni Sforza werd ontbonden, zou Lucrezia een affaire hebben gehad met een jonge Spaanse bediende, misschien *Pedro â??Perottoâ??• CalderÃ³n*, de kamerheer van haar vader, paus Alexander VI. Pedroâ??s lichaam werd later gevonden in de rivier de Tiber, samen met een dienstmeisje genaamd *Pantasilea*. Kort hierna werd er een kind geboren in het huishouden van de Borgiaâ??s, waarvan de afkomst een mysterie blijft. Algemeen wordt echter aangenomen dat Lucrezia de moeder was.

default watermark

Een onecht kind?

Enkele tijd nadat het kind, *Giovanni*, was geboren, vaardigde Alexander VI in het openbaar een bul uit waarin stond dat de jongen was geboren uit een Romeinse vrouw en dat de vader Cesare was. Dit werd gedaan om zowel het kind als de reputatie van Lucrezia te beschermen. Door de moeder echter geen naam te geven, begonnen er geruchten te circuleren dat Lucrezia in feite de vrouw in kwestie was. Geruchten over incest verspreidden zich dus als een lopend vuurtje en werden als feit vastgelegd door de gerespecteerde historici *Francesco Guicciardini* en *Niccolo Machiavelli*.

Een tweede echtgenoot

Onder de politieke intriges van de Italiaanse Renaissance waren moorden alledaags. De Borgia's waren niet vrijgesteld van beschuldigingen, noch waren ze vrijgesteld van het moeten navigeren door de troebele en immorele wateren van het politieke toneel. Er kan met zekerheid worden gesteld dat de Borgia's een aantal van hun vijanden hebben laten vermoorden. Lucrezia's tweede echtgenoot, *Alfonso van Aragon*, werd vermoord op bevel van Cesare, waarschijnlijk om de banden met Frankrijk te versterken, aangezien Alfonso de buitenechtelijke zoon was van koning *Alfonso II* van *Napels* en Cesare onlangs was getrouwd met Franse adel.

De Franse koning Lodewijk XII had plannen met Napels en Milaan, dus de Borgia's bevonden zich in een lastige positie. Daarom verbrak Cesare de banden met Napels. Omdat Cesare close was met zijn zus, wierp deze moord olie op het vuur van jaloezie en incest. In werkelijkheid had Lucrezia geen hand in deze moord. Er wordt algemeen aangenomen dat ze smoorverliefd was op haar man. Desalniettemin bleven Cesare en Lucrezia close, hoewel het onbekend is hoe Lucrezia haar broer heeft kunnen vergeven.

Een ring met gif

Omdat ze zo dicht bij de politieke intriges en het beramen van moorden stond, was Lucrezia natuurlijk een doelwit voor beschuldigingen. Er werd gezegd dat ze een ring met gif gebruikte om de politieke rivalen van haar familie uit te schakelen. Het gif dat de Borgia's verkozen, was volgens de legende *cantarella*. Het is onbekend wat deze substantie was of zelfs of het überhaupt bestond, maar het zou een wit poeder met een aangename smaak zijn geweest. Het zou arseen kunnen zijn geweest, maar het gebrek aan bewijs voor het bestaan ervan wordt weerspiegeld door het weglaten ervan in hedendaagse werken. Wat betreft Lucrezia die haar vijanden vergiftigde, is er geen sluitend bewijs dat ze bij dergelijke activiteiten betrokken was. Het enige bewijs komt in de vorm van geruchten van haar vijanden.

Meerdere affaires

Net als bij de geruchten over vergiftigingen en incest is er weinig bewijs dat Lucrezia de verleidster was waar ze voor werd uitgemaakt. Het is waar dat ze meerdere echtgenoten had, en het is mogelijk dat ze meer dan één affaire had terwijl ze getrouwd was. Tegelijkertijd is het ook waar dat haar huwelijken rampzalig waren als gevolg van de politieke intriges van haar familie. Haar eerste echtgenoot werd beschuldigd van impotentie en gedwongen een nietigverklaring te ondertekenen, en haar tweede echtgenoot werd vermoord.

Derde echtgenoot

Tegen de tijd dat ze met haar derde echtgenoot trouwde, hadden geruchten Lucrezia's reputatie zozeer bezoedeld dat er een harde deal gesloten moest worden om haar te laten trouwen met *Alfonso d'Este*, erfgenaam van het hertogdom *Ferrara*. Een van die schadelijke geruchten was haar aanwezigheid bij het zogenaamde *Banket van Kastanjes*, waarvan beweerd werd dat het een orgie was die gehouden werd in het *Pauselijk Paleis in Rome*, bevestigd door *Johann Burchard* in zijn *Liber Notarum*¹. Volgens hem hield Cesare Borgia een banket in zijn appartementen in het Apostolisch Paleis, waar gasten zich vermaakten met courtisanes, onder toezicht van de paus, Cesare en Lucrezia. Er is sterk bewijs dat er een dergelijke gebeurtenis heeft plaatsgevonden, maar de details worden door moderne historici betwist.

Affaire met een dichter

Ondanks de geruchten en de leugens was Lucrezia niet trouw aan haar derde echtgenoot, en hij ook niet aan haar. In 1503 begon ze een relatie met haar zwager, *Francesco II Gonzaga*, markies van *Mantua*. De twee schreven seksueel geladen liefdesbrieven aan elkaar. Het is mogelijk dat deze relatie meer seksueel dan emotioneel was, maar niets kan met enige serieuze mate van zekerheid worden bevestigd. Tijdens haar derde huwelijk had Lucrezia ook een affaire met de *Venetiaanse* dichter en geleerde *Pietro Bembo*². De twee wisselden liefdesbrieven uit die volgens Lord Byron "de mooiste en eerlijkste denkbare" waren.

Beschermvrouwe van de Kunsten

Hoewel Lucrezia's derde huwelijk niet trouw was, met beide partners die buitenechtelijke affaires hadden, werd na de val van Rodrigo en Cesare de publieke aandacht voor de Borgia's afgewend en kreeg Lucrezia een nieuwe reputatie als een eervolle edelvrouw. Weg van de intriges van Rome en haar manipulatieve familie, kreeg Lucrezia de vrijheid om te floreren. Haar intellect en opleiding kwamen haar goed van pas in deze tijd en Lucrezia werd een groot beschermvrouwe van de kunsten. Haar vader stierf in 1503, mogelijk aan malaria, en Cesare stierf in 1507 tijdens de strijd in *Navarra* (nu onderdeel van Spanje). Nadat haar man in 1505 hertog van Ferrara werd, nam Lucrezia de titel van hertogin van Ferrara aan en kreeg veel respect van haar onderdanen.

Respect van haar onderdanen

In 1510 werd het hertogdom Ferrara bedreigd door *paus Julius II*, die het aan de Pauselijke Staten wilde toevoegen. Lucrezia zou haar juwelen hebben verpand om de verdediging van de stad te betalen.

Ze won ook veel respect door de bevelen van haar man om mannen te laten arresteren en te martelen te negeren. Lucrezia kreeg acht kinderen met Alfonso dâ??Este, waarvan er vier de volwassen leeftijd bereikten.

Gestorven op 24 juni 1519

In 1512 hoorde Lucrezia het nieuws van de dood van Rodrigo, haar enige kind uit het huwelijk met Alfonso van Aragon. Ze was gedwongen haar kind achter te laten om met Alfonso dâ??Este te trouwen, en ondanks herhaalde pogingen om hem naar het hof in Ferrara te brengen, heeft ze hem nooit meer gezien. Na zijn dood bracht Lucrezia tijd door in het klooster van Sint Bernardino in rouw. Op 24 juni 1519 stierf Lucrezia op 39-jarige leeftijd, naar verluidt als gevolg van complicaties bij de bevalling van haar achtste kind.

¹ **Liber notarum** (Notitieboek) is de titel van de aantekeningen die de pauselijke ceremoniemeester Johannes Burckard maakte tijdens zijn tijd aan de Curie in Rome van 1483 tot 1506. Dit werk is van historisch belang, vooral omdat het een eigentijdse bron is van talrijke gebeurtenissen aan het hof van de pausen Innocentius VIII, Alexander VI en Pius III. en Julius II.

² **Kardinaal Pietro Bembo** schreef ook de grafrede van Rafael, de grootmeester uit de Italiaanse Renaissance, die overleed op Goede Vrijdag 6 april 1520 en begraven ligt in het Pantheon:

Hier ligt de beroemde Rafael. De Natuur, Moeder van alles, was tijdens zijn leven bang dat hij haar zou overvleugelen; maar toen hij stierf, ging ook Zij bijna dood.

Datum aangemaakt
2025/04/04